

Innst. 241 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:36 S (2016–2017)

Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rigmor Andersen Eide, Line Henriette Hjemdal og Geir Jørgen Bekkevold om marine verneområder i Arktis og føre-var-prinsippet ved all virksomhet i tidligere helt eller delvis islagte områder

Til Stortinget

Sammendrag

Følgende forslag fremmes i representantforslag:

- «1. Stortinget ber regjeringen utarbeide plan for hvordan Norge skal opprette store marine verneområder i Arktis, som et ledd i et panarktisk nettverk av verneområder.
2. Stortinget ber regjeringen i arbeidet med nettverket av marine verneområder i Arktis sørge for at iskantsonen i hele Arktis får internasjonal beskyttelse fra all industriell virksomhet.
3. Stortinget ber regjeringen prioritere at MAREANO brukes til å kartlegge de norske havområdene i Arktis, med et mål om å identifisere verneverdige havområder som kan bli vernet i oppdateringen av forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergsbotten, fra

Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Heikki Eidsvoll Holmås, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Representantforslag 36 S (2016–2017) om marine verneområder i Arktis og føre-var-prinsippet ved all virksomhet i tidligere helt eller delvis islagte områder. Komiteen viser til svarbrev fra klima- og miljøministeren datert 24. februar 2017.

Komiteen viser til at naturverdiene i Arktis, spesielt i iskantsonen, gjør det viktig å forvalte områdene på en bærekraftig måte. Norge har ansvar for å forvalte de delene av Arktis som ligger under norsk jurisdiksjon. Samarbeid med de øvrige kyststatene gjennom Arktisk råd skal bidra til helhetlig bærekraftig forvaltning. Det pågår arbeid i FN for å utvikle en ny avtale om naturmangfold i internasjonalt farvann utenfor nasjonal jurisdiksjon.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at vern og forvaltning av de arktiske havområdene tidligere er behandlet av Stortinget, senest i Innst. 383 S (2014–2015) om oppdatering av forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten, med en oppdatert beregning av iskanten. Disse medlemmer viser også til at regjeringen har varslet at forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten skal revideres senest i 2020. Disse medlemmer har merket seg at regjeringen vil omtale status og plan for arbeidet med marint vern i Norge i denne meldingen.

Disse medlemmer viser til svarbrevet til komiteen fra statsråd Helgesen av 24. februar 2017,

hvor det gjøres rede for at de arktiske landene gjennom Arktisk råd samarbeider om å sammenstille informasjon om eksisterende marine verneområder i nord og ulike tiltak for områdebasert forvaltning, som statene kan benytte for å bevare naturmangfoldet i Arktis. Disse medlemmer viser videre til at det pågår et arbeid i FN for å utvikle en ny avtale om naturmangfold utenfor nasjonal jurisdiksjon. Disse medlemmer har merket seg at FNs generalforsamling i 2015 nedsatte en komité som skal forberede elementer til en ny avtale om naturmangfold i havområdene utenfor nasjonal jurisdiksjon innen utgangen av 2017.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil påpeke at det er viktig å forvalte havområder i sin helhet på en bærekraftig måte, uavhengig av grad av naturverdier mellom områder. For enkelte områder med særlig verdifulle og sårbare naturverdier og som bidrar med viktige økosystemtjenester, er den eneste forvaltningen som kan sies å være bærekraftig, et totalt vern mot risikofylt industriell virksomhet. Disse medlemmer fremhever at dette gjelder særlig for iskantsonen. Som påpekt i representantforslaget, kommer trolig ingen andre havområder til å oppleve så ekstreme endringer de nærmeste tiårene som følge av klimaendringer og havforsuring som Arktis.

Disse medlemmer viser til at iskantsonen er den viktigste biologiske sonen for livet i Arktis og det stedet i Arktis hvor klimaendringene kommer til å ha størst negativ innvirkning på miljøet. De negative konsekvensene av industriell virksomhet i dette området vil dermed bli spesielt alvorlige på toppen av klimatrusslene, fordi eventuelle ulykker eller utslipp vil komme i et allerede ekstremt utsatt miljø.

Disse medlemmer er enige i at det er positivt at det pågår et arbeid i FN for å utvikle en ny avtale om naturmangfold i internasjonalt farvann utenfor nasjonal jurisdiksjon. Disse medlemmer vil framheve at det i tillegg til dette er viktig å framlegge en framdriftsplan for hvordan Norge skal opprette store marine verneområder i sin nasjonale jurisdiksjon i Arktis som et ledd i et pan-arktisk nettverk av verneområder, fordi norsk verdiskaping og internasjonalt omdømme er så tett koblet til ansvarlig havforvaltning.

Disse medlemmer understreker at i tillegg til at det er viktig å ta vare på sårbare økosystemer i Arktis ved å styrke det marine vernet, er det viktig for norsk fiskerinæring. Marine Stewardship Council (MSC) har allerede trukket fram manglende vern av sårbare bunnhabitater i sin vurdering av fisket i Barentshavet. Disse medlemmer viser til at med oppdaterte og styrkede sertifiseringskrav kan det der-

med være en reell fare for at dette fisket ikke vil bestå en resertifisering. Det vil kunne få alvorlige konsekvenser for eksportverdien i dette fisket. I arbeidet med å styrke det marine vernet i Arktis har fiskerinæringa gått foran gjennom en industriavtale hvor store deler av fiskeriindustrien er enige om ikke å utvide bunntråling til nye områder før de er blitt skikkelig kartlagt.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil be regjeringen følge opp fiskerinæringens initiativ, ved å vurdere å innføre et moratorium mot bunntråling i de aktuelle områdene frem til ny forvaltningsplan for Barentshavet er behandlet.

På denne bakgrunn fremmer flertallet følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å nedlegge moratorium mot bunntråling i områder som er blitt gjort tilgjengelig for bunntråling på grunn av mindre isdekke, inntil ny rullering av forvaltningsplan for Barentshavet er behandlet av Stortinget, og snarest mulig komme tilbake til Stortinget på egnet måte.»

Flertallet vil påpeke at bærekraftig fiskeriforvaltning også er et viktig element i en helhetlig og kunnskapsbasert forvaltning i Arktis, noe som kan dra nytte av økt marint vern fra annen industriell aktivitet i området. Flertallet mener derfor at permanente tiltak må vurderes i forbindelse med revideringen av forvaltningsplanen for Barentshavet i 2020.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at de grunne sjøområdene i det territoriale farvannet rundt Svalbard allerede har et godt vern. Innenfor verneområdene på Svalbard er 45 000 km² med sjøbunn fredet mot alle typer inngrep. Områdene der det ikke kan fiskes med torsketrål, er enda større (70 000 km²). Det kan likevel være områder utenfor territorialfarvannet som trenger beskyttelse.

Komiteen viser til at de helhetlige forvaltningsplanene er fundamentet for den langsiktige forvaltningen av våre havområder og sikrer at havbasert næringsliv og ivaretagelse av miljøet i havet ses i sammenheng. Disse oppdateres via avklarte prosesser, inkludert grundig forarbeid i Faglig forum med tilhørende høringer. Integriteten i dette rammeverket er avgjørende for den helhetlige og kunnskapsbaserte forvaltningen. Komiteen viser til at forvaltningsplanen for Barentshavet og havområdene utenfor Lo-

foten skal revideres i 2020, og i den forbindelse vil en vurdering av avgrensning av de særlig verdifulle og sårbare områdene ved iskanten, polarfronten og havområdene rundt Svalbard være en del av det faglige arbeidet som gjøres.

Komiteen peker også på at store havområder i norsk del av Arktis er vernet, og at det pågår kontinuerlig arbeid for å øke kunnskapen bl.a. gjennom MAREANO-programmet. Videre arbeides det med å redusere belastning fra skipstrafikk gjennom den vedtatte Polarkoden.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, har merket seg at kartlegging av havbunnen gjennom MAREANO-programmet øker kunnskapen om utbredelsen av naturtyper og arter og påvirkning på disse fra menneskelig aktivitet betydelig. Flertallet har merket seg at MAREANO i 2017 vil kartlegge havbunnen i utvalgte områder rundt Svalbard. Flertallet viser til at MAREANO er styrket med til sammen 10 mill. kroner i statsbudsjettene for 2016 og 2017.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne er enige i at de helhetlige forvaltningsplanene er fundamentet for den langsiktige forvaltningen av våre havområder. Disse medlemmer vil påpeke at marint vern inngår som en sentral del av en helhetlig kunnskapsbasert forvaltning og verken er til hinder for eller i konflikt med integriteten og de avklarte prosessene til forvaltningsplanene. Tvert i mot vil marint vern, særlig i Arktis, bidra til å oppnå mange av forvaltningsplanenes miljømål.

Disse medlemmer vil påpeke at det er riktig og bra at de store naturreservatene og nasjonalparkerne på Svalbard strekker seg ut til territorialgrensen, og at dette utgjør viktige områder for fiske, sjøpattedyr og sjøfugl. Disse medlemmer vil imidlertid fremheve at utenfor territorialgrensen finnes det ikke marine verneområder i farvann innenfor nasjonal jurisdiksjon.

Disse medlemmer viser til at Norge gjennom konvensjonen for biologisk mangfold internasjonalt har forpliktet seg i henhold til Aichi-mål nummer 11; å etablere 10 pst. verneområder i norsk økonomisk sone innen 2020.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag som fremgår i representantforslaget:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide plan for hvordan Norge skal opprette store marine verneom-

råder i Arktis som et ledd i et panarktisk nettverk av verneområder.»

«Stortinget ber regjeringen i arbeidet med nettverket av marine verneområder i Arktis sørge for at iskantsonen i hele Arktis får internasjonal beskyttelse mot all industriell virksomhet.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen prioritere at MAREANO brukes til å kartlegge de norske havområdene i Arktis, med et mål om å identifisere verneverdige havområder som kan bli vernet i oppdateringen av forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten.»

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener at det bør iverksettes et umiddelbart forbud mot leting etter olje og gass i arktiske havområder. Disse medlemmer viser til at flere andre nasjoner med råderett over arktiske havområder har tatt offensive grep for å begrense oljeboring i Arktis. Rett før jul satte USAs daværende president Barack Obama ned foten for leteboring i Tsjuktsjerhavet og Beauforthavet nord for Alaska, og Canadas statsminister Justin Trudeau sa samtidig nei til all leteboring i sine arktiske farvann de neste fem årene.

Disse medlemmer viser til at EU-parlamentet nylig har behandlet en resolusjon der det blant annet ble foreslått at EU-parlamentet skulle oppfordre til et totalforbud mot oljeboring i Arktis. Under den endelige behandlingen ble det kun flertall for et krav om å si nei til oljeboring nord for iskanten. Disse medlemmer viser til at denne debatten illustrerer at oljeboring i Arktis er i ferd med å bli svært kontroversielt internasjonalt.

Disse medlemmer vil understreke at det uansett ikke er rom for ny olje og gass fra Arktis innenfor rammene av Paris-avtalen. I tillegg til å etablere verneområder i Arktis bør Norge derfor avslutte all leting etter olje og gass og utbygging av nye felt i disse områdene. Disse medlemmer viser til Dokument 8:48 S (2016–2017) fra Miljøpartiet De Grønne om utfasing av norsk petroleumsvirksomhet i perioden 2018–2040, der disse medlemmer skriver:

«I den siste rapporten fra FNs klimapanel kom de med et 'karbonbudsjett', som gir en pekepinn på hvor mye olje, kull og gass en kan hente opp og samtidig unngå en global oppvarming over to grader. Dette budsjettet gir oss lite handlingsrom. Bare omtrent 20 prosent av alle kjente kull-, olje- og gassreserver kan hentes opp og brennes opp dersom man skal unngå

klimakatastrofe med u håndterlige konsekvenser for verdens ulike samfunn. En studie publisert i Nature viste at alle kjente olje- og gassreserver i Nordområdene må bli liggende hvis man skal ha sjans til å begrense den globale oppvarmingen til to grader. Skal verden nå Paris-målet om at den globale oppvarmingen skal holdes godt under to grader sammenlignet med førindustriell tid, og landene skal tilstrebe å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader, må noen land gå foran og avstå fra å utvinne kjente petroleumreserver. Norge er den fremste kandidaten til å gjøre dette fordi man historisk har tjent store penger på petroleum og har omstillingsevne, fordi Norge av ren egeninteresse bør unngå ytterligere investeringer i felt som er dyre i produksjon og som det er fare for at aldri blir lønnsomme og fordi norsk petroleumsvirksomhet opererer i svært sårbare og verdifulle havområder.»

Disse medlemmer mener at verneområder er viktig, men på ingen måte tilstrekkelig for å beskytte naturen i Arktis og ved iskanten. Disse medlemmer vil peke på at selve grunnforutsetningene for livet ved iskanten svekkes etter hvert som isen trekker seg nordover. Disse medlemmer vil blant annet vise til at en av betingelsene for det rike livet i iskanten er at iskanten befinner seg i områder med relativt grunt vann, slik den vanligvis har gjort. Hvis iskanten beveger seg for langt mot nord, kan disse forutsetningene bli endret. Disse medlemmer vil peke på at naturmangfoldloven § 5 slår tydelig fast at vi også har en plikt til å ta vare på de økologiske betingelsene som artene er avhengige av:

«§ 5 Forvaltningsmål for arter

Målet er at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Så langt det er nødvendig for å nå dette målet ivaretas også artenes økologiske funksjonsområder og de øvrige økologiske betingelsene som de er avhengige av.»

Disse medlemmer vil peke på at Norge i dag fører en politikk der vi systematisk ødelegger de økologiske og klimatiske betingelsene for livet i Arktis ved å tildele nye letelisenser til petroleumsvirksomheten, til tross for at verden allerede har funnet om lag fem ganger mer fossil energi enn klimaet tåler.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen avslutte utlysning av nye leteblokker i arktiske farvann som Norge har råderett over.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Fremskrittspartiet viser til at det i henhold til samarbeidsavtalen med Kristelig Folkeparti og Venstre ikke skal iverksettes petroleumsvirksomhet ved iskanten i perioden 2013–2017. Disse med-

lemmer viser til at oppdatert kunnskap har påvist at den faktiske iskanten og polarfrontens beliggenhet påvirkes av klimaendringene og har trukket seg lenger nordover enn tidligere. Disse medlemmer viser til at en ny vurdering av hvordan de særlig verdifulle og sårbare områdene ved iskanten, polarfronten og Bjørnøya kan avgrenses, og hvordan miljøverdiene i disse områdene kan ivaretas, vil bli gjort som en del av det faglige arbeidet frem mot revidering av forvaltningsplanen i 2020.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen utarbeide plan for hvordan Norge skal opprette store marine verneområder i Arktis som et ledd i et panarktisk nettverk av verneområder.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen i arbeidet med nettverket av marine verneområder i Arktis sørge for at iskantsonen i hele Arktis får internasjonal beskyttelse mot all industriell virksomhet.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen prioritere at MAREANO brukes til å kartlegge de norske havområdene i Arktis, med et mål om å identifisere verneverdige havområder som kan bli vernet i oppdateringen av forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen avslutte utlysning av nye leteblokker i arktiske farvann som Norge har råderett over.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Stortinget ber regjeringen vurdere å nedlegge moratorium mot bunntåling i områder som er blitt gjort tilgjengelig for bunntåling på grunn av mindre isdekke, inntil ny rullering av forvaltningsplan for Barentshavet er behandlet av Stortinget, og snarest mulig komme tilbake til Stortinget på egnet måte.

II

Dokument 8:36 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Rigmor Andersen Eide, Line Henriette Hjemdal og Geir Jørgen Bekkevold om marine verneområder i Arktis og føre-var-prinsippet ved all virksomhet i tidligere helt eller delvis islagte områder – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 28. mars 2017

Ola Elvestuen

leder

Per Rune Henriksen

ordfører

Vedlegg

Brev fra Klima- og miljødepartementet ved statsråd Vidar Helgesen til energi- og miljøkomiteen, datert 24. februar 2017

Vedrørende representantforslag 36 S (2016-2017) om marine verneområder i Arktis og føre-var-prinsippet ved all virksomhet i tidligere helt eller delvis islagte områder

Jeg viser til brev fra Stortingets energi- og miljøkomite av 2. februar 2017 vedrørende representantforslag fra Rigmor Andersen Eide, Line Henriette Hjemdal og Geir Jørgen Bekkevold om marine verneområder i Arktis og føre-var-prinsippet ved all virksomhet i islagte eller tidligere islagte områder.

Jeg mener de spesielle naturverdiene i Arktis, spesielt i iskantsonen, gjør det viktig å forvalte området på en bærekraftig og langsiktig måte. Regjeringen legger et generasjonsperspektiv til grunn i forvaltningen av norsk natur. Vi skal sikre framtidige generasjoners mulighet til å skape verdier basert på velfungerende økosystemer. Regjeringen vil derfor bidra til at dagens bruk av naturen er bærekraftig, hindre at arter utrykkes og naturtyper forsvinner, og videreføre arbeidet med å bevare et representativt utvalg av norsk natur. I stortingsmeldingen om oppdatering av forvaltningsplanen for Norskehavet, vil regjeringen omtale status og plan for arbeidet med marint vern i Norge.

Aichi-mål 11 omhandler langsiktig ivaretagelse av et representativt nettverk av verdifull natur, og skiller seg fra de mer generelle Aichi-målene om bærekraftig bruk, som mål 3, 4, 6 og 7. Det understrekes at en forvaltning i tråd med målene om bærekraftig bruk er helt avgjørende for å ivareta naturmangfoldet på lang sikt. Bevaring av et representativt utvalg av natur kan ikke erstatte bærekraftig bruk, men er et viktig supplement og en sentral del av en helhetlig, bærekraftig forvaltning.

Det følger av omtalen i Meld.St. 14 (2015-2016) Natur for livet – norsk handlingsplan for naturmangfold, at vurderingen av Aichi-mål 11 ikke kan baseres kun på prosentvis vernet areal. Ulike beskyttelsesregimer bidrar til oppnåelsen av målet, men i ulik grad når det gjelder de forskjellige kriteriene som følger av målet. Fiskeriforvaltningen har for eksempel en rekke arealbaserte virkemidler som også kan bidra til å beskytte områder med særlige miljøverdier og dermed være relevante i vurderingen av mål 11. 8. januar 2016 ble ni nye områder med kaldtvannskoraller beskyttet mot ødeleggelse som følge av fiskeriaktivitet etter havressursloven. Totalt 18 korallrevområder, fra alle norske havområder, har i dag slik beskyttelse.

Ett av tiltakene som foreslås i representantforslaget handler om et pan-arktisk nettverk av verneområ-

der. Som representantene viser til, har arbeidsgruppen PAME under Arktisk råd utarbeidet et rammeverk med felles mål og prinsipper for etablering av marine verneområder, som landene kan benytte ved etablering av slike områder i Arktis. Selve utvelgelsen av marine verneområder er opp til landene. Prosjektet bygger opp under allerede vedtatte internasjonale politiske forpliktelser om å lage et nettverk av marine verneområder, inkludert i arktiske havområder. De arktiske landene samarbeider nå om å sammenstille informasjon om eksisterende marine verneområder i nord og ulike tiltak for områdebasert forvaltning som statene kan benytte for å bevare naturmangfoldet i Arktis. Dette vil legges frem på Arktisk råds ministermøte i mai 2017.

Når det gjelder marint vern i internasjonalt farvann, pågår det et arbeid i FN for å utvikle en ny avtale om naturmangfold utenfor nasjonal jurisdiksjon. FNs generalforsamling nedsatte i 2015 en komité som skal forberede elementer til en ny avtale om naturmangfold i havområdene utenfor nasjonal jurisdiksjon innen utgangen av 2017. Avtalen skal behandle noen av de samme hovedtemaene som har betydning i Konvensjonen om biologisk mangfold, slik som regulering av tilgang til og fordeling fra marine genetiske ressurser, konsekvensutredninger og bruk av områdebaserte forvaltningstiltak, f.eks. marine verneområder samt kapasitetsbygging og overføring av teknologi.

Representantene viser til de særlige verdifulle og sårbare områdene som er identifisert i forvaltningsplanene for havområdene. Dette er områder som ut fra naturfaglige vurderinger har vesentlig betydning for det biologiske mangfoldet og den biologiske produksjonen, også utenfor områdene selv. Særlig verdifulle og sårbare områder gir ikke direkte virkninger i form av begrensninger for næringsaktivitet, men signaliserer viktigheten av å vise særlig aktsomhet i disse områdene. Områdene kan sammenlignes med EBSA-ene (Ecologically or Biologically Significant Marine Areas) som er identifisert under FNs Konvensjon om biologisk mangfold.

Som representantene påpeker, har iskantsonen en helt spesiell kombinasjon av høy biologisk produksjon og biologisk mangfold. Økosystemene i det nordlige Barentshavet og de nordvestlige delene av Norskehavet er omfattet av forvaltningsplanene for disse havområdene. Iskanten, polarfronten og havområdene rundt Jan Mayen er identifisert som særlig verdifulle og sårbare områder i forvaltningsplanene.

Regjeringen har besluttet at det ikke skal iverksettes petroleumsvirksomhet ved iskanten. I forvaltningsplanen for Barentshavet–Lofoten er i tillegg havområdene rundt Svalbard, inkludert Bjørnøya, identifisert og beskrevet som særlig verdifulle og sårbare områder. Både iskantsonen og polarfrontens beliggenhet påvirkes av klimaendringene, og har trukket seg lengre nordover enn tidligere. En ny vurdering av hvordan de særlig verdifulle og sårbare områdene ved iskantsonen, polarfronten og havområdene rundt Svalbard kan avgrensnes, vil bli gjort som en del av det faglige arbeidet frem mot revidering av forvaltningsplanen i 2020.

Solid kunnskap er et nødvendig grunnlag for videreutvikling av norsk havforvaltning. Kartlegging av havbunnen gjennom MAREANO-programmet øker kunnskapen betydelig om utbredelsen av naturtyper og arter, og påvirkning på disse fra menneskelig aktivitet. Denne kunnskapen gir grunnlag for en bedre forvaltning og bevaring av sårbare naturtyper. Programmet har prioritert å kartlegge først de områdene som har eller kan ha store miljøverdier eller ressurser som kan påvirkes av eksisterende eller ny menneskelig aktivitet.

Det er positivt at fiskeri- og sjømatnæringen engasjerer seg for å redusere miljøbelastningen som følge av egen virksomhet i områder hvor miljøforholdene på havbunnen ennå ikke er kjent. I 2017 vil MAREANO kartlegge havbunnen i utvalgte områder rundt Svalbard.

Representantene viser til at områdene rundt Svalbard inngår i en super-EBSA som strekker seg fra Svalbard og østover i russiske deler av Nordishavet. Når det gjelder vern av sårbare områder i Arktis, skiller det nordlige Barentshavet med Svalbard seg ut som et område som allerede har et utstrakt vern. De store naturreservatene og nasjonalparkene på Svalbard strekker seg ut til territorialgrensen, og omfatter hele 87 % av territorialfarvannet. Dette er kystnære og i stor grad grunne områder der livet på sjøbunnen er svært viktig som føde for sjøpattedyr og sjøfugl, som det jo finnes store mengder av her. Innenfor verneområdene er fiske med torsketral forbudt over områder på til sammen ca. 70 000 km², som tilsvarer omtrent 10 % av det nordlige Barentshavet. Områder der sjøbunnen er vernet mot alle typer inngrep og bruk av redskap som kan skade sjøbunnen, omfatter 45 000 km² der dybden er mindre enn 100 meter.

For å sikre en bærekraftig utvikling i nordområdene og forhindre ulykker og skadelige utslipp er det videre viktig at skipsfarten opererer med høye sikkerhets- og miljøstandarder. Den nye vedtatte Polar-koden stiller særskilte krav til skip som opererer i polare farvann, og trådte i kraft 1. januar 2017. Med en potensiell økning av trafikk rundt Svalbard er det viktig å sikre en god oljevernberedskap.

Temperaturøkningen svekker også den klimatiske barrieren mot fremmede organismer fra tempererte områder, og øker faren for at slike organismer kan få fotfeste og spre seg på Svalbard og i de arktiske havområdene. Som beskrevet i naturmangfoldmeldingen, er det utarbeidet en handlingsplan for å forhindre introduksjon og spredning av fremmede organismer på Svalbard. Tiltak for å bekjempe og overvåke fremmede organismer på

Svalbard vil bli gjennomført i samsvar med prioriteringene i denne planen. Regjeringen mener det er viktig med en fortsatt stor og samordnet innsats for å arbeide for, så langt mulig, å begrense den samlede belastningen og opprettholde en god tilstand i de polare økosystemene.

